

**Toppers
van toen**

David

De muziekfilms *Bohemian rhapsody* en *Rocketman* waren een groot succes en iedereen zingt weer *Mamma Mia!* mee. De jaren zeventig en tachtig zijn terug, en hoe. Daarom drie weken lang genieten van de sterren van toen. Deze week: **David Bowie.**

Tekst: Dido Michielsen en Auke Kok.

Bowie

Was er ooit een rockster fascinerender dan David Bowie? Fans konden zich aan zijn levensstijl warmen en zijn vele personages omarmen. Die waren buitenaards en nieuw, gevaarlijk maar altijd stijlvol. Bowie bleef zichzelf opnieuw uitvinden. Zo was hij de laatste bijna 24 jaar getrouwd met het Somalische supermodel Iman en vormde met haar en hun dochtertje een *happy family*.

Een leven als een draaiboek

Geen wonder dus dat zijn onverwachte dood de fans zo schokte: ze waren Bowie kwijt, hun rolmodel via wie zij jarenlang gevaarlijk leefden. Hij had nog zo lang kunnen laten zien hoe je cool en gelukkig oud wordt. Het heeft niet zo mogen zijn. Bowie was zijn fans voor de zoveelste keer door de vingers geglipt. Hij had zelfs tot het eind de regie gehouden door in 2016 zijn eigen dood aan te kondigen in de videoclip *Lazarus*. Twee dagen later was hij er niet meer. Zijn producer Tony Visconti noemde de clip een 'afscheidsgeschenk voor zijn fans bij een zorgvuldig geplande finale'. Niet alles in Bowies leven was gepland, maar hij wist er wel altijd iets van te

Zijn aparte linkeroog is het gevolg van een klap die hij kreeg op z'n vijftiende

maken. Bijvoorbeeld toen Bowies jeugd-vriend George Underwood hem op zijn vijftiende op zijn linkeroog sloeg, omdat hij een meisje van hem had afgepikt. De pupil in dat oog was hierna voorgoed vergroot. Dat gaf het effect van een bruin naast een blauw oog en bezorgde de bleke Brit meteen iets aparts. Toen de Amerikaanse Davy Jones van de band The Monkees populair werd, besloot David Jones op zijn achttiende een andere naam aan te nemen. Hij koos voor David Bowie, afgeleid van James of Jim Bowie, naamgever van het survival-mes van het Amerikaanse leger. Mick Jagger, op dat moment een stuk succesvoller dan Bowie, werd Jagger Dagger (dolk) genoemd en Davids imago kon ook wel zo'n scherp randje gebruiken.

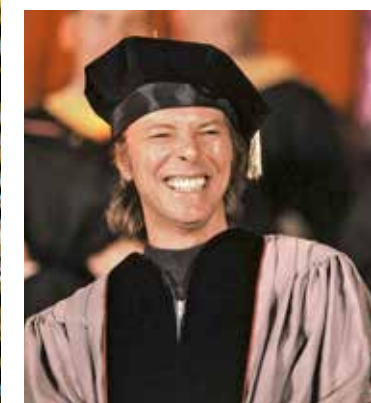
David wordt Ziggy

Schizofrenie was zijn grootste demon. De ziekte heerste in zijn moeders familie: enkele tantes waren in een inrichting beland of hadden zelfmoord gepleegd. Zijn negen jaar oudere halfbroer Terry, Davids grote held, bleek eraan te lijden. Na verschillende keren opgenomen te zijn geweest sprong Terry in 1985, twee jaar na een mislukte zelfmoordpoging, voor een trein. Bowie liet niet veel los over het verlies van zijn halfbroer. Maar in zijn nummers *Oh, you pretty things* en *Jump, they say* vertelde hij jaren later over zijn verdriet en over de man die hem de liefde voor jazz had bijgebracht. Zijn andere steun en toeverlaat was zijn vader, die altijd had voorspeld dat hij een entertainer zou worden. Helaas was Bowie hem twee jaar eerder al verloren. Aan zijn moeder, een kille, getroebleerde vrouw, zou hij

nooit veel hebben. Bowie bestreed zijn demon via werk: dat hielp hem zijn ziekte op afstand te houden. Het verklaart zijn vele personages, te beginnen met Ziggy Stardust. In 1972 behaalde Bowie met het album *The rise and fall of Ziggy Stardust and the spiders from Mars* het succes waarop hij al zo lang had gehoopt. Het was zijn vijfde plaat en Ziggy zijn eerste vormomgeving. Zijn vrouw Angie, met wie hij een open relatie had en zoon Zowie (Duncan) Bowie kreeg, hielp hem dit personage groot en levensecht te maken. Toch draaide Bowie in 1973 alter ego Ziggy onverwacht de nek om na een optreden in het uitverkochte Hammersmith Odeon Theatre in Londen. De speculaties kwamen snel op gang. De meest plausibele verklaring – ook door Bowie zelf gesuggereerd – was dat de immens populaire Ziggy te veel onder zijn huid was gaan zitten en zijn persoonlijkheid dreigde over te nemen.

Spelen met seksualiteit

Waren Ziggy, Aladdin Sane, the Thin White Duke of zijn allerlaatste personage de Blinde Profeet manieren om schizofrenie af te wenden of uitingen van een vorm van deze ziekte? Zijn jeugdliefde Dana Gillespie noemt Bowie de ultieme 'solipsist'. Dat wil zeggen dat het hele universum en alle andere mensen slechts bestaan in de geest van de waarnemer. Alle dingen die je ziet, zijn er alleen in je eigen hoofd. Bij een creatieve geest als die van Bowie pakte dat goed uit. Hij was altijd op zoek naar inhoud en vorm. Hij was een mime-speler – geen daverend talent, maar wel zo goed dat het van pas kwam bij zijn acteercarrière – een boeddhist en op seksueel gebied een enigma. Toen nog bijna niemand uit de kast kwam in het Verenigd Koninkrijk waar homoseks-

Bowie is de man van de wisselende imago's. Hier in 1967 als twintigjarige, met vrouw Angie en zoon Zowie, als Ziggy Stardust tijdens een optreden in 1972, bij de ontvangst van een eredoctoraat aan het Berklee Conservatorium in Boston in 1999, achter de kinderwagen in de vroege seventies en thuis in bed in 1969.

sualiteit op sommige plekken tot in de jaren tachtig was verboden, verklaarde Bowie in 1972 dat hij gay was. Hij had toen al een vrouw en kind, dus wie een beetje oplette begreep dat hij hiermee biseksueel bedoelde, ook niet bepaald doorsnee.

In 1984 liet hij optekenen dat hij 'puur heteroseksueel' was, en eigenlijk altijd al was geweest. Nu waren de jaren tachtig in creatief opzicht niet zijn beste jaren. Bowie had het decennium ervoor in een roes van twee witte motors doorgebracht: cocaïne en melk. Hij was broodmager, paranoïde en grillig, maar schreef wel meesterwerken als *Low* en *Heroes*. Hij woonde in New York en Los Angeles. Zijn belangrijkste minnares was Ava Cherry, een mooie zwarte zangeres met wit haar die hem in contact bracht met zwarte soulmuziek. Na een peperdure *Diamond dogs*-tournee verrees the Thin White Duke, met sluike haar, tweedelige blauwe pakken en bretels. Bowie was mager, bleek en zo goed als failliet: zijn toenmalige manager streek het meeste geld op en zijn coke-hobby was niet bepaald goedkoop. Samen met Iggy Pop van The Stooges snoof Bowie de zomer in L.A. door. Zijn uiterlijk leverde hem een hoofdrol op in de film *The man who fell to earth* van Nicholas Roeg. Ze zochten iemand met de uitstraling van een emotioneel alien. Dat personage was Bowie op het lijf geschreven.

Bowie als bioscoopheld
Hij had gezworen dat hij tijdens de draaidagen van de coke af zou blijven. Of dat is gelukt? Daarover verschillen de meningen. Hoe dan ook, ergens eind jaren zeventig ontwaakte Bowie op een dag letterlijk ergens in de goot en besefte hij dat de cocaïne hem de baas was

geworden. Hij had gedacht dat de drug hem zou helpen zijn drempels en remmingen weg te nemen, maar wist nu dat het zijn dood kon betekenen.

Op de vraag hoe hij erin is geslaagd af te kicken, zou hij later laconiek antwoorden: 'Ik heb dat imago in een kast in een hotelkamer in L.A. gestopt en de sleutel omgedraaid.' Zo eenvoudig zal het niet zijn gegaan. En of hij in maatje Iggy Pop de beste had om mee af te kicken, kun je ook betwijfelen. Feit is dat hij de cocaïne en bijbehorende depressies op den duur achter zich liet en weer wat kilo's aankwam. Angie had hij in 1980 ook ergens achtergelaten, na het tekenen van de echtscheidingspapieren.

Iemand die zich extreme persoonlijkheden kan aanmeten, is natuurlijk ook een goede toneelspeler. Veel van zijn films en toneelstukken waren matig succesvol, maar bijna altijd prezen de

Een nieuw publiek
En weer verraste hij zijn publiek: hij verkocht in de jaren tachtig meer platen dan ooit door te bewijzen dat hij ook heel goed was in het maken van mainstream muziek. Zijn populariteit rees de pan uit met nummers als *Let's dance* en *China girl*. 'Elektronische punk', zo betitelden recensenten deze nummers. Bowie noemde het achteraf zelf spottend 'mijn Phil Collins-periode', duidend op de immense populariteit van wat hij middelmatige muziek vond. De hardcore fans waren diep teleurgesteld. Na al die virtueuze albums had hij zich in hun ogen uitgeleverd aan de grote popindustrie en leek de creativiteit van David Bowie opgedroogd; dat was natuurlijk

Alter ego Ziggy is zó levensecht, dat hij Bowies persoonlijkheid overneemt

critici Bowie als acteur. *The elephant man* werd in 1980 lovend ontvangen. Hierin speelde hij de mismaakte John Merrick vrijwel zonder make-up en zonder masker, hij vervormde zijn gezicht en lichaam uitsluitend met zijn spieren. Drie jaar later werd hij ongeveer als enige bejubeld in de vampierfilm *The hunger*, met nota bene Catherine Deneuve en Susan Sarandon (met wie hij ook een verhouding had). Misschien speelde hij in *Merry Christmas, Mr. Lawrence*, een Japans/Amerikaanse productie over krijgsgevangenen in een jappenkamp, wel zijn beste rol. Maar na het floppen van *Labyrinth* (1986), waarin hij overtuigend de sensuele koning van een stel aardmannetjes neerzette, hield Bowie de speelfilms voor gezien.

ook niet zo gek, na zijn verslaving, de dood van halfbroer Terry en zijn grote financiële problemen. Ook had hij voorgoed afscheid moeten nemen van zijn goede vriend John Lennon, die hem in 1975 met *Fame* nog aan zijn eerste nummer 1-hit in Amerika had geholpen. Maar David Bowie de rockster hoefde nog lang niet ten grave te worden gedragen. Hij had in de loop der jaren talloze anderen geholpen: in 1972 had hij *Transformer* voor Lou Reed geproduceerd en in 1977 *Lust for life* voor Iggy pop. Sommigen hadden dat jaar al een glimp opgevangen van weer een onbekende kant van de ster toen hij samen met Bing Crosby in een tv-special traditionele kerstliedjes zong. Het had Crosby hipper en Bowie toch niet ►

minder underground gemaakt. In 1989 trad hij met andere grote artiesten aan bij Live Aid, waarvan de opbrengst was bestemd voor Afrika. Ook de verkoop van het nummer *Dancin' in the street*, dat hij met Jagger opnam, kwam ten goede aan Live Aid.

Tot het eind een kameleon

Een jaar eerder was tot opluchting van de echte liefhebbers *Tin man* verschenen, waarmee Bowie zijn terugkeer naar de rock-'n-roll inluidde. Inmiddels was hij verloofd met de 22-jarige danseres Melissa Hurley. De verloving hield geen stand. Gelukkig maar, zei iedereen die een crush op Bowie had. In de jaren die volgden maakte Bowie nog enkele voor zijn fans verwarrende albums zoals *Outside* en *Earthling of heathen*. In 1990 ontmoette hij tijdens een etentje het model Iman Abdulmajid. Dat leverde pas spectaculaire foto's op; de blonde, nog altijd typisch Britse man met deze ongehooflijk sexy donkere vrouw. Het stel was zo mooi dat je als vrouwelijke fan niet eens jaloers kon zijn op haar, alleen maar dankbaar voor alle beelden die deze twee de wereld schonken. Dat was toch Bowies levenskunst: telkens veranderen op een manier die perfect bij hem paste. Zijn vriend Mick Jagger streeft met zijn uiterlijk en fysieke conditie de eeuwig jonge rocker na en slingert zes weken na een hartoperatie alweer zijn oude dansmoves het internet op. Bowie, die helaas maar 69 werd, liet zich niet opfokken door een jarenoud beeld van hem. Hij creëerde gewoon een nieuw imago, dat van de familieman. Hij verwende zijn dochter en zei tegen de pers dat hij, nu hij zijn soulmate en zijn gezin had, er alles voor zou doen om dit nooit meer kwijt te raken. Helaas. Bowies hart had al in 2004 geprotesteerd en dat had het eind van zijn tournees betekend. Hij bleef muziek maken. En zijn nieuwste identiteit bleek Bowie als getalenteerd schilder en kunstkenner. Er was nog zo veel vernieuwing mogelijk, de kameleon had zichzelf nog zo vaak kunnen uitvinden.

Bij Iman komt hij tot rust: de showman wordt familieman. Het stel in 2002, Bowie in New York in 2012 en 1983 en net samen met Iman in 1990.

Maar in 2016 werd er leverkanker geconstateerd, wat de ster voor de buitenwereld verborgen hield. Hij stortte zich op zijn laatste magnum opus: *Blackstar*, waarop ook *Lazarus* stond. Bowie overleed thuis, in New York. Fans betuigden massaal hun medeleven en rouwden mee met Iman en dochter Lexi. Maar Iman had natuurlijk groot gelijk toen ze op een dag tijdens een interview zei: 'David Bowies fans rouwen om het verlies van een beroemde ster. Wij zijn een vader en een echtgenoot kwijtgeraakt, dat is iets heel anders.'

De vrouwen van zijn hart

Er lopen honderden, misschien wel duizenden fans rond met een tattoo van David Bowie op hun lichaam. Zijn dochter Lexi heeft er eentje van een halve maan met daarin: 'Daddy XXX, 1947-2016', ze laat hem op Instagram zien (@lexi.zahra). Op Imans enkel staat ook iets getatoeëerd: een Bowie-mes met 'David' erop (@the_real_iman). Op Instagram schreef ze twee jaar na zijn dood: 'You'll always be part of us.' Prachtig en oprecht. Iedereen die David Bowie volgde, zal dat gevoel een beetje met haar delen. ■

Volgende week: Diana Ross.

Hij en Iman zijn zo mooi en gelukkig samen

dat zelfs vrouwelijke fans niet jaloers kunnen zijn